

Окремі питання реформування правового регулювання фінансового вирівнювання з урахуванням рекомендацій Ради Європи

Чернадчук О.В., асистент кафедри права СумДУ

Зменшення вертикальних та горизонтальних дисбалансів у фінансовому забезпеченні органів місцевого самоврядування забезпечується фінансовим вирівнюванням. Фінансове вирівнювання – це „система інструментів та заходів щодо усунення вертикальних і горизонтальних фіскальних дисбалансів шляхом перерозподілу ресурсів між органами регіональної та місцевої влади” [1, с.576]. Однак, на нашу думку, фінансове вирівнювання потрібно розуміти більш ширше, включаючи і органи державної влади. Фінансове вирівнювання є поняттям досить широким і виходить за межі бюджетної діяльності, охоплюючи сферу публічної фінансової діяльності, частиною якої є бюджетна діяльність. Тому, пропонується ввести в термінологічний обіг „бюджетне вирівнювання”, завдяки якому певною мірою забезпечується відносна бюджетоспроможність місцевих бюджетів. Під бюджетним вирівнюванням, на нашу думку, потрібно розуміти сукупність інструментів, заходів, способів та методів, спрямованих на забезпечення бюджетоспроможності місцевих бюджетів шляхом перерозподілу частини бюджетних коштів у вигляді міжбюджетних трансфертів між державним та місцевими або місцевими бюджетами. Питання бюджетного вирівнювання врегульовуються главою 16 Бюджетного Кодексу України. Крім того міжнародно-правовими актами також передбачено питання такого вирівнювання, зокрема ст. 9 Європейської хартії місцевого самоврядування [2] передбачено необхідність захисту фінансово слабших органів місцевого самоврядування застосуванням процедур фінансового вирівнювання, що дають можливість усунути наслідки нерівномірного розподілу джерел фінансування цих органів та їх видатків. Заходи бюджетного вирівнювання не повинні обмежувати самостійність органів місцевого самоврядування у вирішенні завдань і функцій, покладених на них. Хартією також передбачено необхідність узгодження порядку виділення перерозподілених коштів з органами місцевого самоврядування. Надані місцевим органам трансферти за можливості не повинні призначатися для фінансування конкретних програм і не повинні впливати на проведення органами місцевого самоврядування незалежної політики в межах їх повноважень.

При реформуванні законодавства про місцеві бюджети необхідно враховувати позитивний світовий досвід, але з урахуванням українських реалій. При цьому потрібно брати до уваги, що у кожній державі формується той механізм бюджетного вирівнювання, застосування якого вважається доцільнішим та ефективнішим у відповідних умовах. Позитивним уявляється врахування Рекомендацій щодо вирівнювання фінансових ресурсів органів місцевої влади [3], якими запропоновано країнам – членам Ради Європи у здійсненні фінансового вирівнювання дотримуватись принципів, найбільш актуальними серед яких для України на сьогодні є:

- принцип стимулювання, який полягає в тому, що фінансове вирівнювання має сприяти наданню на різних територіях, подібних за якістю та асортиментом суспільних послуг;
- принцип повноти критеріїв, який полягає в тому, щоб при оцінці видаткових потреб потрібно враховувати усі основні чинники, що зумовлюють відмінності у видатках, зокрема демографічні, географічні, соціальні та економічні;
- принцип ефективності, який полягає в тому, що обсяги видатків, які враховуються при визначенні трансфертів, не повинні враховувати ступеня ефективності використання ресурсів;
- принцип обґрунтованості, який полягає в тому, що при визначенні обсягу видатків окремі чинники, що визначають їх обсяг, мають враховуватися тією мірою, якою вони впливають на вартість бюджетних послуг;
- принцип солідарності, який полягає в тому, якщо податковий потенціал різних адміністративно-територіальних одиниць суттєво відрізняється і фінансове вирівнювання потребує значних трансфертів з державного бюджету, то доцільно застосовувати перерозподіл доходів між краще та гірше забезпеченими такими одиницями;
- принцип збалансованості цілей, що означає, з одного боку, фінансове вирівнювання має стимулювати відповідальність органів місцевого самоврядування та спонукати їх до підвищення ефективності надання бюджетних послуг, а з іншого, - попереджати виникнення небажаних стимулів для відповідних органів місцевого самоврядування.

Уявляється, що втілення цих принципів та їх розвиток у бюджетному законодавстві України дасть змогу покращити стан місцевих бюджетів та забезпечити їх бюджетоспроможність.

Література:

1. Місцеві фінанси : підручник / [Кириленко О.П., Квасовский О.Р., Лучка А.В., Малиняк Б.С. та ін] ; за ред. О.П. Кириленко. – К. : Знання, 2006. – 677с.
2. Європейська хартія місцевого самоврядування – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_036
3. Recommendation No. R(91) 4 of the Committee of Ministers to Member States “On the Equalization of Resources Local Authorities”: adopted by the Committee of Ministers on 22 March 1991 at the 455th meeting of the Ministers’ Deputies / Council of Europe, 1991 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=571825&SecMode=1&DocId=596324&Usage=2>

Міжнародно-правове забезпечення стабільності та безпеки суспільства : матеріали науково-теоретичної конференції викладачів, аспірантів та студ. юридичного фак-ту, м. Суми, 25 травня 2013 р. / Ред.кол.: А.М. Куліш, М.М. Бурбика, М.І. Логвиненко, В.М. Семенов, А.В. Баранова. — Суми : СумДУ, 2013. — С. 71-73.